

ВСТУП

Аналіз літературних джерел і практики боротьби зі злочинами свідчить про те, що на цей час прискіпливої уваги науковців вимагає як визначення сутності і класифікації доказів та їх особистісних і речових джерел, що заслуговує окремого дисертаційного дослідження (128), так і комплексне дослідження проблем етапізації гласної і негласної роботи з цими джерелами. Хронологічно зародження і цілеспрямований розвиток вказаних питань тяжіє до появи в надрах кримінально-процесуальної науки спочатку «Теорії доказів (улик)», яку вже з середини XIX ст. досліджували І. Бентам (28), Л.С. Владіміров (39), О. Жеряєв (71), І.Я. Фойницький (305) та ін. (3; 212 та ін.), а потім й «Криміналістики», проголошення Г. Гросом появи якої у 1898 р. було пов'язано і з першим визначенням поняття даної науки у контексті значимості проблем роботи із особистісними і речовими джерелами доказів (58, с. IV, XI-XII). Тому пізніше Л.С. Ароцкер (5), О.Я. Баєв (8), В.П. Бахін (16), О.М. Васильєв (36), О.І. Вінберг (23), В.А. Журавель (72), О.О. Закатов (73), А.І. Іщенко (80), Є.П. Іщенко (81), Ю.І. Краснобаєв (152), І.П. Крилов (161), Г.А. Матусовський (199), С.П. Мітричев (192), М.І. Порубов (4), М.О. Селіванов (249), В.Г. Тихіня (280), Ю.Д. Ткач (288), М.Г. Шурухнов (323) та ін. (1; 13-15; 19; 22; 24-26; 36; 37; 87; 89; 91-99; 115-117; 119-120; 122; 124; 132; 133; 137; 143; 153-157; 160; 165; 175; 193; 229; 234; 236; 238; 241; 271; 272; 281; 285; 287; 289; 312; 320 та ін.; див. додат. 2) у докторських і кандидатських дисертаціях та в інших дослідженнях намагалися удосконалити дефініцію криміналістики та ордістики із відображенням етапів роботи з джерелами доказів. Поряд з цим В.Д. Басай (12), П.Д. Біленчук (31), Р.С. Белкін (19), О.А. Кириченко (86-99), О.М. Ларін (182), І.М. Лузгін (186), Д.І. Сулейманов (271), С.В. Томін (290; 291), С.А. Шейфер (316-318) та ін. (24-26; 142; 214; 248; 320; 288; 289 та ін.; див. додат. 1) плідно працювали над питаннями загальної етапізації гласної і негласної роботи з особистісними і речовими джерелами.

У той же час переважно процесуалісти такі як М.С. Алексєєв (265, с. 122-147), Ю.П. Аленін (297, с. 221-237), С.А. Альперт (171, с. 66-86), В.Д. Арсенєв (6, с. 5-11), Б.Т. Безлепкін (266, с. 75-95), О.Р. Белкін (18, с. 2-203), В.І. Галаган (49, с. 52-60), В.М. Грошевий (60), І.М. Гуткін (257, с. 152-194), Е.С. Зеліксон (75, с. 12-13), З.З. Зіннатуллін (76), Ц.М. Каз (82, с. 5-51), Л.М. Карнеєва (84, с. 7-42), А.С. Кобліков (300, с. 151-169), І.І. Котюк (147, с. 12-122), П.А. Лупінська (295, с. 159-197), М.М. Михеєнко (195; 196), О.Я. Мотовіловкер (202), М.І. Ніколайчик (208), В.Т. Нор (209, с. 77-78), Ю.К. Орлов (223, с. 73-74), О.Р. Ратінов (274, с. 287-304), С.М. Смоков (253), М.С. Строгович (270, с. 100-102), А.І. Трусов (294, с. 84-90), Л.Т. Ульянова (301, с. 141-160), Ф.М. Фаткуллін (304, с. 11-14), А.А. Хмиров (306, 16-130), В.Я. Чеканов (264, с. 126-145), М.А. Чельцов (309, с. 134-153) та ін. (2; 5; 18; 19; 22; 33; 35; 46; 55; 56; 57; 59; 63; 67; 81; 83; 85; 138; 150; 168-170; 174-177; 186; 187; 197-201; 203-207; 222; 224; 226; 235; 242; 243; 250; 251; 253; 254-256; 258-263; 276-278; 293; 296; 298; 302; 303; 308; 310; 314; 321; 322; 326; 328 та ін.; див. додат. 3), продовжуючи розробку основ теорії доказів, присвятили докторські і кандидатські дисертації та інші дослідження сутності та етапізації процесу доказування.

Не дивлячись на те, що практика боротьби зі злочинами вимагала комплексного дослідження проблем етапізації як гласної, так і негласної роботи із джерелами антикримінальної інформації, з'явилося і набуло удосконалення декілька паралельних напрямків їх розвитку цих питань у контексті загальної гласної і негласної етапізації та етапізації процедури доказування, а також відображення у дефініції криміналістики, ордістики і доказування. Кожний із цих напрямків відрізнявся надто різною сутністю, кількісною і термінологічною варіантністю, нерідко суперечливістю, що негативно позначалося на стані процесуального та ордістичного законодавства, розробці засобів гласного і негласного ведення боротьби зі злочинами.

Ретельне ж дослідження здобутків кожного із зазначених напрямків може стати основою для створення узгодженої, вичерпної і чіткої концепції етапізації гласної і негласної роботи із особистісними і речовими джерелами, відповідного удосконалення КПК України та ордістичного законодавства, вузівської підготовки юристів, практики гласного і негласного ведення боротьби зі злочинами. Це й обумовило **актуальність даної теми** і необхідність цілеспрямованого дослідження вказаних проблем (102; 106; 113-117; 119-126; 132-134; 137; 178-181; 234; 239; 281-287 та ін.; додат. 1, 2, 3).

Авторська участь у підготовці даного видання розподілена наступним чином:

С.А. Кириченку належить обґрунтування філософсько-логічних засад та основних напрямків визначення сутності доказів та їх джерел.

Ю.Д. Ткачу – сутності і класифікації методів криміналістики у контексті удосконалення етапізації роботи з особистісними і речовими джерелами.

О.С. Тунтулі – можливостей удосконалення чинного КПК України в частині введення нової процесуальної дії «обстеження».

Ю.О. Ланцедовій – усіх інших положень посібника.

О.А. Кириченку – керівництво авторським колективом та узгоджена наукова редакція видання у цілому.